

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 26

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 26", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 26*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 , s. 37.
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb34-txt-root.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 26

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

NB34:1

NB34:2

#

Guds-Forholdet (Taushed)

Selv i msklige Forhold er det jo saa, at hvis en forresten, som vi Msker grusomt sige det, ubetydelig Pige, har den Egenskab i Forholdet til den Elskede, at hun er ubetinget taus, ikke taler til noget eneste andet Msk. om deres Forhold: saa giver dette hende dog et Værd, gjør hende takkelig i den Elskedes Øine.

Og saaledes elsker Gud Taushed. Han vil ikke denne Vrøvlen med andre Msker om Ens Guds Forhold. At gjøre det, er maaskee Forfængelighed – og dette mishager Gud. Eller det er af Feighed og Mangel paa Tro, fordi man ikke ret stoler paa, fordi man er bange for maaskee engang, om jeg saa tør sige, at komme til Uleilighed o: D: – hvilket Alt mishager Gud. Vil En sige: at naar eet Msk. er fremmeligere end et andet, saa er det dog saa hjerteligt, at lade et andet Msk. participere i sit Guds-Forhold, da er atter dette Gud imod, thi det er Indbildskhed. Hvilken Indbildskhed, siger Gud, har jeg ikke ladet forkynde, at ethvert Msk. ubetinget ethvert Msk. kan henvende sig til mig – saa kan jo hiint andet Msk. gjøre det.

[a] Taushed betræffende Forholdet til Gud er Styrkelse; den ubetinget Tause vilde være som en Donkraft, eller som Punktet udenfor Verden, hvilket Archimedes taler om. Talen betræffende sit Forhold til Gud er en Udtømmelse, der svækker.

NB34:3

#

Guddommelig Fornemhed.

Hvor rørende, hvor ubeskriveligt rørende: det meest Ophøiede er altid just Det, man allerdistigst kan uden Omsvøb og Vanskeligheder henvende sig til – som jo ogsaa naar Sproget har udtømt sig i alle mulige Gradationer af Titulaturer – idet vi komme til Gud, Forholdet vender sig om, og ham sige vi udendvidere »Du« til.

Hvor ironisk derimod, at det saa er Msket selv der skaber sig alle Vanskelighederne, og gjør sig Adgangen til Gud saa vanskelig, fordi, fordi – ja fordi Msket er smaalig.

Guds Fornemhed er paa en besynderlig Maade omvendt. Lige frem Fornemhed sikker sig ved allehaande Midler mod lige frem Tilnærmelse. Gud derimod siger: kom kiere Msk, kom, aldeles uden Ceremonier – men see Msket producerer selv Ceremonierne, og Gud bliver bragt paa uendelig Fornemheds Afstand fra Msk.

Det er med Guds Fornemhed som med at tage paa Brendenælden. Tag rask, deri ligger det. Men naar det kommer til Stykket, saa finder Msket det dog klogest ikke at tage altfor rask, Forsigtighed er en Borgemesterdyd o: s: v: - og han brænder sig. Saaledes siger Kjerlighedens Gud: »henvend Dig lige lukt til mig«, ja saaledes siger Gud, han den uendelige Kjerlighed. Men Msket tænker som saa, Forsigtighed er en Borgemester-Dyd, det Klogeste er, om man kunde faae en Kammertjener hos Gud til at interessere sig for En, og om muligt ad den Vei at faae Majestæten i Tale. Saa bliver Resultatet: at Gud bliver i ligefrem Forstand den Fornemste af Alle.

NB34:4

#

Christenheden.

I en vis Forstand kan man - men det bliver naturligviis i en anden Forstand et indirecte Angreb - til Forsvar for Gjennemsnittet af Mskene betræffende denne Uredelighed at kalde sig Xstne og saa at være saa forskjelligt derfra som vel muligt - man kan sige: Sandheden er egl. den, at ved det at være Xsten forstaaes i Xsthed saa omtrent Ingenting, forsaavidt ere Menneske[ne]s Mængde i deres gode Ret at de kalde sig Xstne.

Dersom En kom til et Land, hvor alle Indvaanere bildte sig ind og paastode at være Prindser - saa vilde det jo i en vis Forstand forandre Sagen adskilligt, naar han opdagede, at ved Prinds forstod man Ingenting.

Hvad Præsterne, der ere eedsvorne paa det nye T:, angaaer, da er det jo en anden Sag.

Men med Menneskenes Mængde maa man gaae lidt forsigtigt frem, især maa man saavidt muligt undgaae at stride med dem om Ord, thi kun altfor ofte [er] hele Ulykken den, at de forbinde en falsk Forestilling med Ordet. Denne kan man nu nok faae fra dem; men Ordet ikke saa let. Vilde jeg fremstille, hvad det er at være Christen^a - og nu foreholde Mskenes Mængde det sigende: er Du nu dette? saa vilde jeg let faae dem til at tilstaae, at det ere de ikke. Saasnart jeg siger til dem: saa er Du altsaa ikke Xsten, saa forandrer Alt sig. Det har nu engang »Præsten« præket dem fast i, det er hans Næringsvei, som En der lever af Faare-Avl, saaledes er det ham af Vigtighed, at Faareflokket er talrig. Derfor er det ham magtpaaliggende, at Enhver kalder sig Xsten - at han Ingenting forstaaer derved, eller at han forstaaer derved, at det er omtrent Ingenting, Noget Enhver naturligviis er, gjør Præsten hverken fra eller til.

a dog fortiende Navnet Christen

NB34:5

#

Det Populaire.

Hvad der skal blive populairt maa forholde sig i Retning af det Extensive, det Mangfoldige, det Intensive bliver aldrig populairt. Det Intensive er kun for Charakter-Msker, og disse ere endnu sjeldnere end Genier og Talenter, kun at ogsaa den eenfoldigste kan være et Charakter-Msk.

Dersom jeg saaledes vilde gjøre et Angreb paa den nuværende Tilstand i Christenhed hos os, og sige: den Xstd., som vi lære, er en anden Art af Xstd. end det n: T^s Xstd.: saa vilde dette Angreb kunne blive populairt og hvorfor? fordi der er blandet skjult en Dosis Galimathias deri, som var der Tale om flere Arter af Xstd. Det kan saa blive populairt, Sligt kan Folk faae i sit Hoved: der er flere Arter Xstd, ligesom der [er] extra fiint Herregaards-Smør og der er godt Smør og simpelt Smør og Mædfedt der er næsten ligesaa godt som Smør. Dette er Loven for det Populaire, altid en vis Dosis Vrøvl maa der sættes.

Stram derimod i Retning af Enten-Eller: det bliver aldrig populairt.

Det Mangfoldige, det Extensive, det sig Bredende, og fra en anden Side det Numeriske det er hvad der kan blive populairt. Er jeg fE i Spidsen for et i Forhold til Landets Proportioner passende Antal Tilhængere – at jeg saa kunde have Ret: det kan blive populairt, og jeg kan faae Ret; men at jeg som ene Msk. skulde have Ret, det kan aldrig blive populairt. Forsaavidt vilde det allerede være en Accommodation fra min Side, om jeg anskaffede mig et passende Antal af blot figurerende Tilhængere, saa det dog saae ud som var jeg Flere.

NB34:6

#

Sproget

er en Idealitet, som ethvert Msk. har gratis. Hvilken Idealitet: at Gud kan bruge det til at udtrykke sine Tanker, saa Msket altsaa ved Sproget har Fælleddskab med Gud.

Men i Aandens Forhold er aldrig Noget saadant ganske udendvidere Gave som det Sandselige kan være det; nei i Aands Forhold er altid Gaven tillige et Dømmende – og ved Sproget, eller ved hvad denne

Idealitet bliver i hans Mund dømmet sig selv.

Og i Aandens Forhold er der altid Ironie med. Hvor ironisk, at just ved Sproget kan Msket degradere sig selv under det Umælende – thi et Vrøvlhoved er virkelig en lavere Bestemmelse end et Umælende.

NB34:7

#

»Præsten«

Som der i saa meget af det Peer Degnske er noget Typisk saa ogsaa i denne Replik »vil Du have fiint Sand koster det saa meget, vil Du have grovt Sand koster det saa meget«.

I Grunden er det Forklaringen af alt officielt Præstedoms Tilværelse.

Forgjeves lader Gud forkynde, at han er Kjerlighed, at Enhver, ubetinget Enhver, kan ganske uden[v]idere henvende sig til ham, at det er Gud saa uendeligt kjert, at han vil gjøre det, forgjeves.

Forgjeves. Dette er Msket for høit, han kan ikke faae det i sit Hoved, tør ikke troe derpaa. Saa kommer »Præsten« ham til Hjælp, og afhjælper, tilfredsstiller Mskets dybe Trang til at blive narret – det var det Peer Degn praktiserede i. »Præsten« anbringer Melleminstantser, og Gradationer, et heelt Cancellies besværlige Gang – og overalt bliver der Penge at betale. Og see, dette kan Msket faae i sit Hoved. Nu finder hans Sjel Hvile og Tilfredsstillelse, hans Tanke Ro, først nu er han fuldkommen vis paa, at han har en Gud – og Visheden staaer i Forhold til hvor dyrt han betaler for Præsten. At det skulde være saaledes, at Himlens Majestæt skulde, om jeg saa maa sige, sidde og vente i Himelen, om dog Ingen vil henvende sig til ham, sørgmodig næsten, at Ingen vil forstaae hans Kjerlighed: det faaer Gjennemsnittet af Msker aldrig i deres Hoved. »Nei«, siger Morten Frandsen »nei, det er Hjernespind, saaledes kan det ikke hænge sammen. Blot at faae Cancelliraaden i Tale, og han er dog kun et Msk, kan være vanskeligt nok – og saa skulde man saa let kunde faae Gud i Tale! nei, nei Sligt er Hjernespind.« Naar »Præsten« derimod forklarer, at det koster en 100rd og 10rd til Præsten saa siger Morten Frandsen: »see, det kan man begribe, det er der Mening i. Sandt nok det er mange Penge; men saa har man ogsaa en Vished for, at man har med Gud at gjøre, naar man har givet 100rd derfor.«

Just Det som Gud vil have bort, just Det anbringer Msket selv, og »Præsten« er det som i denne

Henseende tilfredsstillende Mskets dybe Trang.

Gud i Himlene kan rigtignok med Sandhed sige om
Msk-Verdenen: mundus vult decipi.

#

NB34:8

#

Msk-Tilværelsen.

Det er de to Poler i det at være Msk: Dyre-
Bestemmelsen – Aands-Bestemmelsen.

Dyre-Bestemmelsen forholder sig til det at forplante
Slægt – – og i denne Retning er nu alle villige til at
være Msk.

Følgen heraf bliver (og dette er Ulykken for
Tilværelsen) at Numerus voxer aldeles
uforholdsmæssigt til de Enkeltes Tal, som virkelig
forholde sig til Aand.

Dog er Ulykken hermed endnu ikke nøiagtigt angivet.
Nei, Misforholdet mellem Numerus og de faae Enkelte,
som skulle contrabalancere, er saa stort, at der
mellem hine faae Enkelte og Msks Mængde indskyder
sig en heel Mellem-Instants et Medium: Præsterne,
Folke-Lærere o: D: som leve af at snakke Mængden
efter Munden, leve af at omsætte det Sandere i et
Usandere.

Naar blot hine faae Enkelte, der virkelig forholde sig til
Aand, kunde komme til at virke paa den menige
Mand, var der vundet meget. Men just Mellem-
Instantsen er Msk-Tilværelsens Ulykke. Og en
himmelraabende Løgn er det da, naar denne Mellem-
Instants giver det Udseende af at de hjælpe Mskene
saa smaat nærmere og nærmere det Sande. Nei,
Mellem-Instantsen er og bliver Halvhed, og hjælper
Mskes Mængde ind i Halvhed.

#

NB34:9

#

Slægts-Forplantelsen. Christendommen vil spærre af.

Saaledes maatte vel Xstd. tale til et Msk, der vil gifte sig. I hvilken Egenskab er det Du vil forplante Slægt, er det qua Dyre-Skabning – eller qua Aands-Msk. I Egenskab af det første er jo Sagen kun altfor simpel.

Men er det i Egenskab af det andet saa bliv lidt. Synes det Dig ikke, at til at være Fader maa fordres, at Du havde naaet den Modenhed, at Du virkelig eiede en Livs-Anskuelse, for hvilken Du turde indestaae, saa Du turde overgive den til Dit Barn, naar det, med den Berettigelse der ligger i at være Barn, i at skyldte Dig Livet, spurgte Dig om Livets Betydning? Eller hvis det var saa, at hvad Naturen sørger for, at det var Qvindens egen Opgave at sørge for, at sørge for, at der var Mælk i Brystet o: D: – vilde det ikke være afskyeligt, at ville være Moder, tilfredsstillende Lysten – men ikke have det Fornødne for Barnet i Beredskab. Men af en Fader har Barnet Ret at fordre: en Livs-Anskuelse, at Faderen virkelig har en saadan.

Dog skal et Msk. naae denne Modenhed, saa vil der gaae lang Tid hen inden han gifter sig, de Aar ville gaae hen, just de Aar, hvor Lysten er størst. Naar han saa endelig Modenheden, og bliver hans Livs-Anskuelse Xstd, saa kunde det da vel aldrig falde ham ind at ville sætte et Barn ind i Tilværelsen. At sætte et Barn ind i Tilværelsen. Barnet fødes jo i Synd efter at være undfanget i Overtrædelse, og denne Tilværelse er en Jammerdal – er det dette Du vil sige Barnet, er det Dette, der giver Dig Frimodighed ligeoverfor Barnet, som skylder Dig sin Tilværelse.«

O, min Gud, jo mere jeg seer derpaa, jo mere seer jeg, hvor Protestantismen har grundforvirret Xstd.

Naturligt centraliserer Msket Tilværelse: paa Slægtens-Forplantelse, her ligger hele hans Egoisme qua Dyre-Skabning, eller her culminerer den. Xstd. vilde decentralisere dette Forhold – og hvilke Kampe har det ikke kostet. Alene i Forhold hertil, hvor frygteligt sandt, naar Xstus siger til Apostlene: jeg sender Eder som Faar blandt rivende Ulve – ja rivende Ulve, det bliver Msk. nok, saasnart En for Alvor skal røre ved det Punkt, gjøre Alvor af at ville fravriste dem hvad for dem er Livets Alt.

Og saa kommer Protestantismen og anbringer Xstd –

just i Forhold til Ægteskab, Ægteskabet bliver just det Gud Velbehagelige. Hvilken Afskyelighed med denne Løgne-Xstd. der lyver for Mskene, deels fordi det er det nemmeste at snakke Mskene efter Munden, og deels fordi »Præsten« jo i Egenskab af Stut-Mester og Opdrætter er egoistisk interesseret [i], at Flokken forøges, at Børne-Avling drives saa großartig som muligt.

Feilen i Katholicismen er ikke, at Præsten er ugift – nei Feilen er, at man har indført en kvalitativ Forskjel mellem Læg og Præst, hvilken er lige mod det n: T: og en Svagheds-Concession i Retning af Numerus. Nei Feilen er ikke, at Præsten er ugift – en Xsten bør være ugift.

»Men naar det skal fastholdes faaer Du slet-ingen Xstne« hvis saa, aldeles ligegyldigt! »Dersom Du derimod gjør Ægteskabet til Xstd, saa faaer Du Millioner Xstne« aldeles ligegyldigt!

NB34:10

#

Christd. spærrer af for Forplantelse af Slægt.

Et Billede. Naar Brand-Majoren kommer til Ild-Stedet – det Første han gjør, hvis det ikke er gjort, er, han siger til Politiet: spær af, spær Nabo-Gaderne af, vi kan have Mylder nok endda af Msker.

Saaledes fæster Xstd. sit Blik paa Tilværelsen, og seer strax: det Onde stikker i og hænger sammen med det Numeriske, Dyr-Bestemmelsens Overvægt over Aands-Bestemmelsen, altsaa: spær af. Det er: det følger naturligviis af sig selv, at ingen Xsten gifter sig – Ulykken er jo just, at der er rædsomt for mange Msker, og alle travlt i Virksomhed for at skaffe nye Leverancer af Millioner.

En Xsten er Salt – det vil sige: det følger naturligviis af sig selv, at ingen Xsten gifter sig. Massen, som skal saltet, Massen – ja Gud bedre os, det er et rædsomt Corpus og alle ere travlt i Virksomhed for at producere Masse. Salt behøves der, Salt: en Xsten er naturligviis ugift.

Ja, her ligger det. Disse rare Msker, som have hittet paa, at gifte sig og saa – ved fra Barndommen at opdrage et Barn i Xstd, at befolke Jorden med saadanne sjeldne rare Xstne, rigtigt tilgavns Xstne: disse rare Msker ere Sludder-Masser eller Gavtyve. I Sandhed Xstheden præsterer en herlig Befolkning af Xstne ved Hjælp af disse rare Msker, som godhedsfuldt have villet belære Gud i Himlene, hvorledes man faaer Xstne bragt tilveie, at det gaaer bedst, naar de avles og saa opdrages fra Barndom i

Xstd. Fortræffeligt! Xstd. er just det Guddommeliges kvalitative Brud med det Msklige i det Gjennembrud som er at blive Xsten, at blive Salt – og saa vil man fra Barn opdrage Xstne ☺: man vil see at undgaae Bruddet med denne Tilværelse, Bruddet med denne Verden.

Nei Tak I rare Msker! Denne Opdagelse er ikke af Xstdommen, men er af – Vetrinairer! Det hjælper her slet ikke at forsikkre, at man mener det godt og ærligt og helligt og dyrebart med Xstd: nei, nei! Husk paa Billedet med Brandmajoren! Ved enhver Ildløs stormer der ogsaa en Mængde Msker til, rare, hjertelige Msker, som vil hjælpe til at slukke, Nogle med en Strippe, Andre med et Glas Vand, Andre med en Pibe-Sprøite – kort, rare inderlig hjertelige Msker. Men hvad siger Brand-Majoren? han siger: skaf de Msker bort, og vil de ikke med det Gode saa bank dem.

Altsaa ved en Ildløs er Sagen saa alvorlig, at det hjertelige Sludder ikke bliver budt hjerteligt Velkommen, nei, det hjertelige Sludder behandles som en Slags Forbrydelse, det bliver ingen Retssag, nei, Politiet gjør det Hele af, ved at banke det hjertelige Vrøvl hjem – hvor det egl. hører hjemme. Men Xstd. skulde være en saa ubetydelig Sag, at den end ikke havde Alvor som en Ildløs, Xstd. skulde være noget saa Ubetydeligt, at her bydes det hjertelige Vrøvl, det velmeente Piank hjerteligt Velkommen, tages med paa Raad.

Sandeligen, sandeligen Det, der længst har ødelagt Mskheden i Xstheden er, at der mangler en Myndighed, som formaaer og vover, at forvandle hjerteligt Vrøvl og velmeent Piank til – Skyld, til Gade-Uorden o: D:

#

NB34:11

#

Det for Xstdommen Farligste

er – det er min Paastand – ikke Kjætterier, Vranglære, ikke Fritænkere, ikke den profane Verdslighed, nei men den Art af Rettroenhed som er: det hjertelige Vrøvl; Middelmaadighed sødt tillavet.

Der er Intet, Intet Xstds Væsen saa frygteligt imod som dette, hvori den ikke saa meget omkommer som den forkommer.

Just denne Art Rettroenhed er Majestæts-Forbrydelse mod Xstd; thi trods al dens Hjertelighed og Skikkelighed og Velmenen har den dog ikke i sidste Grund Respekts-Indtrykket af Majestæten.

Der er Intet, som saa lumsk tager det Majestætiske bort, som just dette Hjertelige. Bestandigt hjerteligt, saa smaat, saa smaat, lirkende, og pillende, og atter lirkende – – bliver Facit dog, at det Majestætiske besviges en lille Smule. En lille Smule – just det er det Farlige; thi det Majestætiske forholder sig meget mere til et gevaltigt Angreb, end til at blive en lille Smule degraderet – i Hjertelighed.

Den Art Rettroenhed hænger atter sammen med Familie-Livets hjertelige Vrøvl, har væsentligt sit Tilhold i Familielivets Hjertelighed. Og atter Dette er det for Xstd. Allerfarligste, ikke vilde Lyster og Udsvævelser og frygtelige Lidenskaber o: D: er Xstd. saaledes imod som dette jævne Middelmaadige, denne qualme Dunst, denne Nærhed paa hinanden, hvor vistnok store Forbrydelser, vilde Udskeielser, kraftige Vildfarelser ikke godt kunne fremkomme – men hvor ogsaa det Majestætiske endnu vanskeligere kan finde hvad det maa fordr: Underkastelsens Majestæts-Udtryk; der er ingen større Afstand fra at lystre Enten – Eller, end det jævne, hjertelige Familie-Vrøvl.

NB34:12

#

En Grund mere til at gifte sig!

Xstd. siger: lad være at gifte Dig, det er det Gud Velbehagelige, og følger ganske af sig selv, naar Du virkelig er Christen.

Herpaa svarer Msk-Slægten: men hvis vi Alle gjøre det, saa maa jo Slægten uddøe.

Og at Slægten skulde uddøe anseer naturligviis Slægten for den største Ulykke.

Saa bliver Følgen heraf, at man ikke blot ikke lader være at gifte sig, nei, men at man faaer een Grund mere til at gifte sig – for at forhindre dette Frygtelige (som jo ligger saa ganske nær!) dette Frygtelige (som noget nær Alle ere ifærd med at forhindre!) dette Frygtelige, at Slægten skulde uddøe.

Dette er een Grund mere til at gifte sig!

NB34:13

#

Eenlig Stand.

At skabe er forbeholdt Gud; og er dette, hvis man tør tale om Sligt, den høieste autopathiske Tilfredsstillelse.

At give Liv er en svag Analogie hertil, er Msket indrømmet – og heri culminerer den msklige Egoisme.

Som Nervetraaddene ligge under Neglen – saaledes samles den msklige Egoisme i dette om Kjøns-Forholdet, Slægtens Forplantelse, at give Liv.

Ifølge Xstds Lære vil Gud kun Eet med os Msk, han vil være elsket. Men for at et Msk. skal elske Gud, maa han opgive al Egoisme, først og fornemlig den potenserede Egoisme: Slægts Forplantelsen det at give Liv.

At dette med det Sexuelle er Centrum for den msklige Egoisme, veed Gud naturligviis kun altfor vel og derfor var det derpaa der blev sigtet. Og den allermindste lagttagelse kan ogsaa let forvisse En om at her ligger den msklige Egoisme totaliter.

Saa fordrede Gud – at forsage denne Egoisme – og saa udviste Gud Udødelighed. Thi, hvad jeg oftere har omtalt i disse Journaler, Slægts-Forplantelsen var (hvad jo baade Plato og Aristoteles udtrykkelig udtaler) jo Hedenskabet var ogsaa Jødedommen Surrogatet for Udødelighed.

Det Sexuelle det er den msklige Egoismes Culmination. Derfor føler, blot mskligt taget, ikke blot Qvinden, men ogsaa Manden sit Liv som tabt, forfeilet naar han ikke bliver gift. Kun den Gifte er ret Borger i denne Verden, den Eenlige en Fremmed (det er jo just det Xstd. vil at den Xstne skal være – og hvad Gud vil at den Xstne skal være, for at elske ham). Derfor ansaaes Ufrugtbarhed blandt Jøderne (der ret tilgavns forstod sig paa Slægts-Forplantelsen) som Vanære for en Qvinde. Derfor ømmer et Msk. sig maaskee i ingen Vanheldelse saa smerteligt som i hvad der forholder sig til Slægts-Forplantelsen, alt Andet (at være blind, døv, halt o: D:) krænker ham ikke, det berører ikke hans Egoismes ømme Punkt. Selvfølelsen qua Dyr-Skabning forholder sig til at forplante Slægt, at give Liv. Derfor beskjeftiger det Msker, som ved naturlige eller unaturlige Udsvævelser have tabt Avle-Dygtighed det beskjeftiger dem saa overordl. at faae den igjen, for at faae Selvfølelsen igjen. o: s: v: o: s: v: o: s: v:

Altsaa Gud vil eenlig Stand, fordi Gud vil være elsket.

Men Msket siger som saa: dette Offer kan jeg ikke bringe Dig – men lad Du mig gifte mig, saa skaffer jeg med Din Bistand 10 Andre til at elske Dig.«
Fortræffeligt. Men see nærmere til, disse 10, hvis denne Børne-Avler og Msk-Leverandeur nu endelig leverer 10, disse 10 blive de da eenlige Msker, som forsage den potenserede Egoisme? Nei, disse 10 bære sig ad aldeles paa samme Maade og hver især præsterer maaskee atter 10, bestandigt under den Formel, at Gud istedetfor een skal faae 10 – medens Sandheden er at Gud faaer slet Ingen, men i eetvæk bliver taget ved Næsen.

I Protestantismen har man da sat alle Omsvøb tilside i denne Henseende, her docerer man »sensphrase« at Ægteskabet just er det Gud Velbehagelige – og jeg imødeseer, at den lærde Theologie engang opdager, at de Xstnes Gud hverken hedder Jehova eller Adonai, ikke engang er neutrius generis men et Fruentimmer og hedder: Kirsten Giftekniv.

Hvad dog Xstd. i Aarhundredernes Løb er blevet til! I den gamle Bearbejdelse af D. Juan siger Elviras Tjener til D. J: om Elvira: i en afsides Vraa, i et Mandfolks halvforslidte Dragt traf jeg min afdøde Herres Datter: hvilket skrækkeligt Gjensyn. Saaledes med Xstd! Denne eneste Souverain, det Guddommelige[s] Majestætiskhed – den maa nu gjøre Musik ved Bryllup og Barsler.

Eenlig Stand! siger Xstd. Nei, svarer Msket: men jeg vil bestille Vielsen hos Dig. Charmant, det er ad modum: lad være at myrde! nei, men jeg vil lade Dolken indvie hos Dig.

Eenlig Stand! siger Xstd. Nei, siger Protestantismen, just Ægteskabet er Guds Velbehag, han springer af Glæde, jo flere han kan faae til at gifte sig.

Har vi saa ikke naaet, at Xstd. er blevet lige det stik modsatte af hvad den er i det nye Testamente. Det er »naaet« – thi der er længe arbejdet derpaa, hvad er nemlig Xsthedens 1800 Aar andet end Historien om, den for[t]satte Stræben fra det Numeriskes Side paa at faae Xstd. omredigeret, og Historien om hvorledes det Christelige, svagere og svagere betjent, bestandigt har gjort det Numeriske flere og flere Indrømmelser, givet Kjøb, indtil Alt er blevet vendt om. Dette er de 1800 Aars Historie – i hvilken Studenten oplæres grundigt for ikke at forfeile – hvad sand Xstd. er.

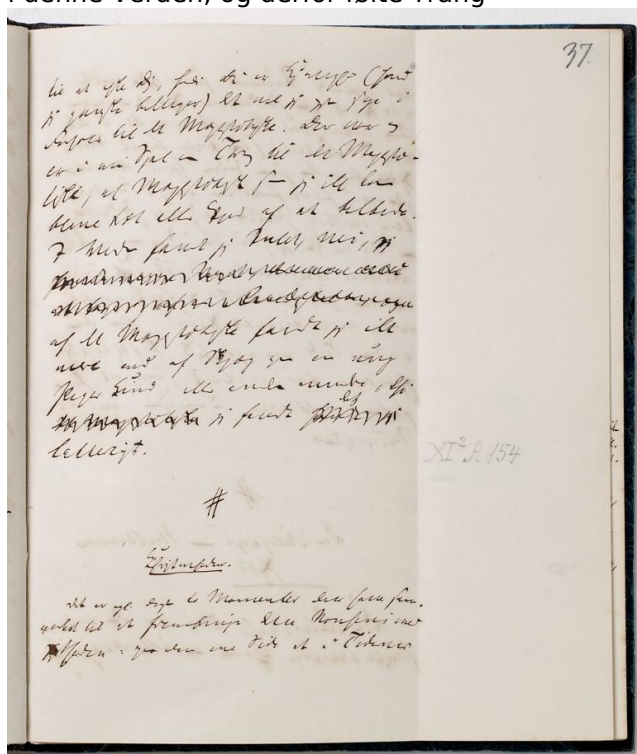
I det nye Testaments Xstd. staaer Sagen saaledes. Gud vil være elsket, og vil derfor at Msket skal opgive den Egoisme som er at give Liv.

Synde-Faldet er Tilfredsstillelsen af denne Egoisme – og her begynder saa egl. Timelighedens Historie, som er den bestandige Repeteren af den samme Skyld, bestandigt modarbejdende eller forhindrende hvad Gud tilsigter, at faae dette Feiltrin standset – ved

eenlig Stand. Hver Gang der vises eenlig Stand af Kjerlighed til Gud er dette i Retning af at efterkomme Guds Tanke.

Men fast gyser jeg, naar jeg tænker paa, hvor langt jeg har været henne ad denne Vei, og hvor forunderligt jeg blev standset og viist tilbage til eenlig Stand, og hvorledes jeg, vistnok forstaaende mig selv, men forstaaende mig selv som en Undtagelse, har vidst at skjule, hvad jeg vidste, for Samtiden, indtil jeg langt om længe seer, hvorledes atter her Styrelsen har været med mig, og vil have noget ganske Bestemt frem.

Du uendelige Majestæt, selv om Du ikke var Kjerlighed, selv om Du var kold i den uendelige Majestætiskhed: jeg kunde dog ikke lade være at elske Dig, jeg trænger til noget Majestætisk at elske. Hvad Andre have talet om, at de ikke fandt Kjerlighed i denne Verden, og derfor følte Trang

9. Journalen NB34, s. 37. SK har mod slutningen af optegnelsen NB34:13 slettet næsten tre linjer i hovedspalten til at elske Dig, fordi Du er Kjerlighed (hvad jeg ganske billiger) det vil jeg ogsaa sige i Forhold til det Majestætiske. Der var og er i min Sjel en Trang til det Majestætiske, et Majestætisk som jeg ikke kan blive træt eller kjed af at tilbede. I Verden fandt jeg Intet, nei, jeg fandt neppe Noget, der var værd at tage op af en Rendesteen, og af det Majestætiske fandt jeg ikke mere end af Skjæg paa en ung Piges Kind, eller endnu mindre, thi jeg fandt det latterligt.

NB34:14

#

Christenheden.

Det er egl. disse to Momenter der have samvirket til at frembringe dette Nonsens med Xstheden: paa den ene Side et i Tidernes Løb voxende Numerus, som ogsaa vilde være Xstne, ogsaa saadanne Xstne – men som naturligviis ikke vilde være det i det nye T:^s Forstand (en Iver for at blive Xsten liig den som Jøden hos os, der var saa ivrig for at faae den norske Constitution indført, hvilken udjager Jøderne – »det vidste jeg sku ikke«) – – og dette Numerus imponerede ved sit Tal saaledes, at man gav efter derfor og falskmøntede mere og mere Begrebet Xsten. Paa den anden Side en egoistisk Præstestands Egoisme, der rigtigt saae, at Profiten jo hænger sammen med det Numeriske.

NB34:15

#

Den Religieuse – Millionernes Xstd.

Den Religieuses Liv er den intensiveste mulige Qval – ikke den fødende Qvindes Skrig, ikke Skriget fra Hospitalets Operations-Stue, er saa forfærdeligt – en saa intensiv Qval er det at have virkelig med Gud at gjøre. Det kan ikke være anderledes, skjøndt det dog staaer uforandret at Gud er Kjerlighed – medens dog, for at tage det Høieste, just Forbilledets Liv efter den frygteligste Maalestok viser, hvad det har at betyde at indlade sig med Gud, at blive ham tro.

Saaledes den Religieuse. Af saadanne findes der sparsomt spredte ganske Enkelte.

Imidlertid opføres uafbrudt af flere og flere Millioner det religieuse Divertissement: at det at have med Gud at gjøre er idel Salighed, sødt og sødt og deiligt, hvad Tusinder af Præster fedt leve af at declamere.

Og begge Dele er Xstd!^a

a Dog er Fordelingen Intet mindre end ubillig; thi da disse Millioner dog kun have den Indbildning at have med Gud at gjøre, altsaa ere narrede, saa synes det billigt at de finde det sødt og idel sødt, item at Præsterne, der ere i samme Tilfælde, faae det fedt.

#

NB34:16

#

Fader – Søn – det nye Testamente.

Saaledes taler i Xsthed en Fader til sin Søn: gaae Du ganske rolig ud i Verden, der er en Gud, han sørger nok for Dig, stoel blot paa ham, han hjælper Dig nok, har altid Udveie, altid Hjælp og har alle gode Gaver – – og der giver jeg Dig en Bog med, det nye Testamente, hvori Du yderligere kan læse om hvor lykosaligt det er at have med Gud at gjøre.

Undtagelsesviis – det er naturligviis undtagelsesviis, hænder maaskee ikke een Gang for Millioner Gange – undtagelsesviis hænder det, at der er en Søn, som virkelig læser i det nye Testamente.

Oprigtigt talt min Pen formaaer ikke at udtrykke denne Forandring, det ganske Andet som Sønnen faaer at vide.

Han faaer sig selv betræffende at vide, at han er undfanget i Synd, født i Overtrædelse – at hans Tilværelse altsaa er – Forbrydelse, at det altsaa er saa langtfra at hans Fader har gjort noget Gud velbehageligt ved at skjenke ham Livet, saa langt derfra som muligt. Han faaer altsaa ikke just noget Fordeelagtigt at vide om Faderen, der formdl. ved Hjælp af – det nye Testamente!!!!!! – har styrket sig selv i den Forvisning, at det at avle Børn er ikke Noget man gjør for Lyst, nei, det er den største Velgjerning man kan øve.

Saa faaer Sønnen at vide, at Døden venter ham – som Straf, som Straf, fordi hans Tilblivelse er Skyld og Overtrædelse. Han faaer at vide, at dette Liv skal være en Jammerdal, en Straffe-Anstalt, at Verden ligger i det Onde, at Gud vil han skal hade sig selv, og at hvis han ikke vil som Gud vil, venter Evighedens Straffe ham.

O: s: v: O: s: v: O: s: v:

Er der noget Afskyeligere, er det muligt at udtænke noget Afskyeligere end dette, som er den ganske simple Følge af denne Løgn med Xsthed – – naaer engang det Tilfælde indtræffer, at en Søn virkelig læser i det nye Testamente.

At Tilfældet er sjældent, negter jeg ikke, det er vel muligt, at der kan leve Millioner Xstne, Tusinder af Præster og Professorer, hvem det ikke hændte.

#

NB34:17

#

Latterligt.

Det er dog i Grunden latterligt – mig synes Enhver maatte see det, saasnt det blot siges – med den Alvor og Vigtighed med: at avle Børn, som var det Livets Betydning.

Dog er jeg vis paa, at der leve Msker saa fordybede i at det er Alvoren, at de vel endog regne det med blandt Mskets Fortrin for Dyrene: at han kan avle Børn!

Nei, det gamle Hedenske spørger dog endnu i de Flestes Hoved: de troe en god Dag paa Udødeligheden – de holde dem til Surrogatet: Slægts-Forplantelsen, og ere derfor saa forgabede i – ægte jødisk! – Slægts-Registere og Personal-Historier, om hvor mange Gange En var gift, og hvor mange Børn i hvert Ægteskab, om han havde Trillinger, eller var mærkelig ved at have lutter Drengbørn – og Præsten spiller Stutmesteren.

NB34:18

#

Umiddelbar Begeistring i Forhold til at forkynde Xstd; Reflexion; Mskets instinktive Underfundighed.

Umiddelbar Begeistring i Forhold til det at forkynde Xstd. forholder sig til: om muligt at vinde Alle.

Dette prise saa Mskene som roesværdigt, denne Iver, de prise det som Kjerlighed saaledes at vinde Alle. Meget godt; men pas vel paa, om ikke gavtyveagtigt (dog kun ubevidst) den instinktive Underfundighed,

som er i Msket, er med i denne Lovpriisning. Thi de forstaae maaskee instinktivt, at naar man blot kan faae en Idealitet rigtigt ud i det Numeriske, saa faaer man nok Magt med den – og man faaer det at blive Xsten for bedre Kjøb. Det Numeriske er Livsfaren for Idealiteten. Maaskee bliver Forkynderen som bedaaret ved Synet af, at han vinder saa mange Xstne – dette er farligt for hans Idealitet. Eller han bliver overvældet ved Indtrykket af det Numeriske, og tænker: hvad skal det blive til, denne Masse og saa langt fra at forholde sig til Xstd: jeg maa slaae lidt af – for at vinde desto Flere. Og saa er jo Idealiteten tabt.

O, Socrates Du saae dog rigtigt. I Reflexion vil Opgaven blive at staae lige midt iblandt Mskene og saa udtrykke: det dreier sig om, at jeg selv bliver Xsten. Her kan det Numeriske ikke komme til at narre; og tillige udtrykkes her ret, at Gud ikke er en travl Majestæt, der skal have Tilhængere, men at Gud er det Ubetingede.

NB34:19

#

Brylluppet i Cana.

Xsthedensidelige og idelige Fremhæven af dette med, at Xstus var tilstede ved et Bryllup og gav Viin til – beviser indirecte, at Mskene selv have en Mistanke om, at Xstd. stemmer mod Ægteskabet og derfor er denne Historie dem saa vigtig, som deres Argumentation fra den er latterlig.

#

NB34:20

#

Martyriet – Askesen.

At Luther har altere[re]t Xstd. ved at forandre Forestillingen om Martyriet som havde det ikke Værd i og for sig, har jeg andetsteds viist.

Saa har jeg andetsteds kaldet Middelalderens Askese: situationsløs.

Herved maa bemærkes. Det er ganske sandt,

Middelalder[en]s Askese er situationsløs, og den Xstne skal ud i Verden for at blive offret.

Men den Tanke: at offres kan saa fra en anden Side let blive gjort sophistisk, som maatte det overlades til et Msk.⁵ Forstand at see, hvor der behøvedes et Offer.

Nei, den christelige Anskuelse er egl., at der altid behøves Offere, og Askesen er egl. den Livs-Anskuelse som svarer til at Gud er det Ubetingede, og at for Gud ligger denne Verden i det Onde, er ikke en Glædens Tumbleplads, men en Straffe-Anstalt, hvilken Guds Tanke Askesen frivilligt stræber at udtrykke.

Det der gjorde Middelalderens Askese situationsløs var egl. at man havde faaet anbragt den ligefremme Kjendelighed, at man vilde æres og blev æret i Forhold til sin Askese. Ja, das ist was anders! See derfor lod det sig ypperligt forene, hvad ellers synes umuligt at tænke sammen: en Asket, som er bange for at blive slaaet ihjel, bange for Martyriet. Hans Askese var nemlig ikke pessimistisk, men en listig Opfindelse: paa den Maade at naae Udmærkelse blandt Msker, at leve beundret næsten tilbedet. Asketen var derfor saa langt fra at forholde sig fjendtligt (i Kjerlighed til Gud) fjendtligt mod Mskene, at han meget mere forholdt sig til dem som en anden Jongleur til sit Publikum, og skjøndt Asket maaskee hang fast ved dette Liv trods nogen Gøgler, elskede Mskenes Beundring med en Lidenskab trods nogen Skuespiller.

#

NB34:21

#

Protestantismen

er aldeles uholdbar. Den er en Revolution, afstedkommet ved at proclamere »Apostelen« (Paulus) paa Mesterens (Xsti) Bekostning.

Som Correctiv i given Tid og Situation kan den have sin Betydning.

Skal der ellers være Tale om at holde Protestantismen, maatte det gøres saaledes: vi tilstaae, at denne Lære er en Formildelse af Xstd., hvilken vi Msker have tilladt os, henstillende til Gud om han vil finde sig deri.

Og istedetderfor udbasunes Protestantismen som et Fremskridt i Xstd! Nei den er den maaskee meest marquerede Indrømmelse der er gjort det Numeriske, dette Numeriske der er Xstds Arve-Fjende, som vil være Xsten men vil have Idealiteten bort eller nedsat og som trodser paa at være saa Mange.

NB34:22

#

Christendom omsat i Optimisme.

Forsaavidt det ikke er enten den completteste Tankeløshed eller en simpel Gavtyvestreeg at forvandle Xstd. til Optimisme, maa vel Tanken være denne.

For Gud ligger vistnok denne Verden i det Onde – det lærer jo Xstd – vi tilstaae jo ogsaa, at saaledes var Hedenskabet og Jødedommen. Men naar nu vi Xstne ville føre os godt op, være rare Msker, saa kunde det jo dog blive en rar Verden, og vi glæde os ved dette Liv, Xstus har jo ved sin Lidelse gjort Fyldest for Arvesynden.

Det der beskjeftiger »Msket« er bestandigt at faae denne Verden gjort til en rar Verden, at komme bort fra den Guds criminalistiske Betragtning, at den ligger i det Onde, for ham er en Forbryder Tilværelse.

Jeg skal nu ikke opholde mig ved, om virkelig Xstheden da kan siges paa nogensomhelst Maade at have præsteret Noget i Retning af at føre sig vel op og være rare Msker, eller om ikke, ethisk, Tilstanden i Xstheden er eens med den i Hedenskab, Jødedom, Muhamedanisme. Men er dette ikke saa, saa behøves det jo endnu uforandret, at den Xstne – hvis der ellers findes Nogen i denne rare Xsthed!!! – blev Offer, faldt som Offer, for at fremme Xstds Sag.

Dog dette skal jeg ikke opholde mig ved. Nei, det der gjør at Gud ikke forandrer sin Anskuelse af denne hele Tilværelse er, at for ham har Tiden ingen Betydning, det længst Forbigangne er ham bestandigt nærværende, saaledes dette længst Forbigangne med – Synde-Faldet.

Denne hele Msk-Tilværelse, der daterer [sig] fra Synde-Faldet, og som vi Msker ere saa opblæste af som et Satans Stykke-Arbeide – denne hele Tilværelse er ham imod, er blot Conseqventser af et Feiltrin, hvilket vi over Conseqventsernes uhyre Masse, behageligst glemme, hvad Gud ikke gjør.

Denne hele Msk-Tilværelse er Gud imod, er et Affald fra ham, et Feiltrin bort fra ham, og han vil nu paa een

Gang (thi han er jo Kjerlighed) forbarme sig over den, men han vil den ogsaa tillivs.

Dertil Xstd – som desaarsag strax spærrer af for Forplantelsen. At Xstd. spærrer af for Forplantelsen betyder: stop nu, jeg har længe nok taalt denne verdenshistoriske Proces, vistnok vil jeg forbarme mig, men jeg vil ikke have mere af det Feiltrins Conseqventser.

Om da En blev Xsten, selv døde ugift, han er jo dog en Forbryder, thi hans Tilværelse ved Forplantning var en Forbrydelse.

Paa den Maade kan denne Verden aldrig blive en rar Verden for Gud; thi enten er der en given Slægt – men i saa Fald er dens Tilværelse ved Forplantelse, eller ogsaa – – jo saa falder det Spørgsmaal, om det er en rar Verden eller ikke bort.

Tag et Billede. Sæt der var en Familie, hvis Stamfader havde forsyndet sig mod Kongen i Landet – hvis dette nu skulde opretholdes fra Slægt til Slægt af de respektive Thronfølgere: denne Slægt tilgives aldrig: der vilde derimod være meget at indvende. For det Første ere jo dog Konger kun Msker, og altsaa har Tiden her sin Betydning. Dernæst, det er jo dog virkelig i anden, i syvende o: s: v: Slægt ikke mere de samme Personer, saa lidet som den tilsvarende Konge er den samme, maaskee ere de der nu leve af hiin Familie virkelig rare Msker, Intet mindre end Kongens Fjender.

Tag derimod Guds Forhold til Slægten. For det første for Gud har Tiden ingen Magt til at forandre, for Gud er dette med Stamfaderens Fald væsentlig passeret »idag« Og dog vil han glemme – men da naturligviis paa Vilkaar af, at man da ikke vil iterere culpa. I Billedet var jo Forbrydelsen ikke den, at hiin Families senere Slægter ved Forplantelsen nedstammede fra Stamme-Faderen. Men naar culpa just stikker deri, saa er det dog virkelig for meget forlangt, at forlange Tilgivelse med Tilladelse til at iterere culpa.

Og dog er dette denne Omredaktion af Xstd, som florerer især i Protestantismen. Xstheden har ligesom sagt til Gud: lad Du os blot raade, Du skal see, Du vil faae Fornøielse af os, Du skal see, hvilke nogle rare Børn vi skulle opdrage, sande Xstne, thi det maa tages itide (Xstd. er rigtignok af den Mening, at da det at blive Xsten er et Brud, gjælder det om at man da ikke tager det saa tidligt, at det er Nonsens at tale om at bryde med Verden, som hvis man vilde sige: at det spæde Barn i Daaben bryder med Verden, saa altsaa Bruddet undgaaes, ∴: det at blive Xsten undgaaes, ∴: det bliver en Indbildning, lidt Sentimentalitet og lidt Baneløier)

Nei, Christendommen staaer fast paa eenlig Stand – den har ikke behøvet empiriske Beviis, men Xsthedens storartede Præstation med at skaffe

christne Børn rigtige christne fra Barndommen af, denne storartede Præstations Resultat har tilstrækkelig godtgjort hvad det fører til, ved Hjælp af en behændig Vending at begynde igjen paa en Frisk paa det Gamle: det er en rar Verden, og det vilde da være himmelraabende Synd, ved at spærre af for Forplantelsen at standse denne Tilstrømmen af Legioner rare Msker.

Nei, Christendommen staaer fast paa eenlig Stand – og ikke skal jeg som Luther (det vogte jeg mig vel for!) ikke skal jeg som han, hvis det synes, at Paulus ikke stemmer med Xstus, ikke skal jeg da sige: Xstus maa til Siden, Paulus det er Manden. Nei, skulde det være saa, at Paulus ikke stemmer med Xstus, saa vil jeg sige: ja saa maa Paulus have mig undskyldt.

Guds Rige er ikke af denne Verden, en Fremmed og Udlænding skal den Xstne være i denne Verden, i denne Verden, der for Gud ligger i det Onde, Følgen af en Skyld, som dog for Gud er begaaet idag.

Men cardo rerum i denne Verden er just: Slægts-Forplantelsen, først den bliver rigtigt indcorporeret i denne Verden, Den som paatager sig at forplante Slægt. Det hjælper ikke med alle Beslutninger og Forsikringer og Forsætter og alle mulige Forholds- og Forsigtigheds-Regler, Enden bliver, at Xstdom dog bliver Eensartethed med denne Verden. Skaf en Mand Kone og Børn, det veed denne Verden meget godt, saa skal vi snart bearbejde ham saaledes, at han skal blive saa eensartet med denne Verden saa det er en Lyst – for denne Verden at see paa. Xstd. veed det ogsaa, og spærrer derfor strax af.

Om jeg havde 10 Hurtigskrivere og kunne dictere Forskjelligt til hver især og vedblev saa uafbrudt at dictere i 10 Aar: jeg betvivler dog at jeg skulde kunne faae beskrevet alt det Galimathias og Nonsens al den Masse af Sandsebedrag og Løgn og Uredelighed og velmeente og gavtyveagtige Paafund, der skjuler sig i dette ene Ord: Xsthed. Men dette indestaaer jeg for, det hænger Alt Alt paa een eller anden Maade sammen med, at man oversaae, annullerede, at det at være Xsten er eenlig Stand, at ikke blot det at være Præst – denne Distinktion er uchristelig – nei det at være Xsten er eenlig Stand.

Denne Verden, denne hele Tilværelses Selviskhed er concentreret i culminerer i: Slægts-Forplantelse, en Selviskhed der (som jeg andetsteds har viist) da den nu ikke kan skabe (hvilket er Guds Majestæts Ret) dog idetmindste vil: give Liv. Denne Selviskhed vil Gud ikke, han vil have den standset – derfor spærrer Xstd. strax af, Guds Rige er ikke af denne Verden, den Xstne er en Fremmed og Udlænding.

#

NB34:23

#

Lader de smaae Børn komme til mig

Ja, ganske rigtigt – Xstus er jo Verdens Frelser, og ogsaa det spæde Barn hører jo ved sin Tilværelse til den fortabte Slægt.

Men at fortolke dette Sted saaledes, at man saa million x trillionviis har sagt: lader os nu blot skaffe smaa Børn tilveie – thi Xstus siger: lader smaae Børn komme til mig: dette er enten bæstisk dumt eller uforskammet frækt.

Man har i Xstheden faaet Xstus gjort om til en Godmand, En der giver Viin til ved Gjestebudder, fast som var Xstus ikke kommet til Verden for at frelse en fortabt Slægt, men for at staae Fadder til al Verdens Børn.

Sagen er dog saa simpel: at frelse Slægt, det vil sige Slægten er fortabt, det har vi kun altfor meget af, det gjælder om at frelses ud af Slægt, og selvfølgelig maa der da begyndes med at spærre af for Slægt.

Christus er ikke kommet for at blive Stamfader til en ny Slægt, nedstammende fra ham. Dog er det hertil Xstheden egl. vil omredigere Xstd., istedetfor at lade det staae som det staaer i det nye Testamente: Slægten er fortabt Xstus vil frelse, ikke: Xstus vil blive Udgangspunktet for en ny Slægt.

NB34:24

#

Eenlig Stand.

(Christenhed.)

Altsaa Xstd. fordrer eenlig Stand. Dette synes saa let at see, naar man vil see, er saa indlysende, naar det

er seet, at man saa vel maa spørge: men hvorledes er det saa muligt, at det uhyre Nonsens med Xsthedens Millioner kan være afstedkommet.

Forklaringen er endda ikke saa vanskelig, det ligger i, at man ikke har kunnet eller af egoistiske Grunde ikke villet holde Stand mod det Numeriske.

Den christelige Fordring er Guds Fordring, den lægger Sagen saa høit som Gud vil det, og det forstaaer sig, den convenerer ikke ganske Kjød og Blod.

Da nu denne Tale om Himlens Salighed var trængt noget igjennem, da blev bestandigt Tallet af dem, som stormede til og ville være Xstne større og større. Men den christelige Fordring convenerede dem ikke ret, var dem for høi.

Da skete det at Forkynderne maaskee ledede af en msklig Godmodighed, der vil kluddre istedetfor at lystre, meente at man maatte give lidt efter - og saa gik det hyp i Gallop.

Efter det skete, at der mellem den guddommelige Fordring og Mskes Mængde, som nok saadan for lidt billigere Priis vilde være Xstne, trængte sig en Mellem-Instants, nogle Gaudiebe (cfr. Historien om Studenstrup med Raad- og Domhuset) der paatog sig (som var det dem, der raadede over Himlens Salighed) at slaae lidt af paa Fordringen - og saa gik det hyp i Galop, aldeles som ellers i Kjøbmandsverdenen, den Ene underbød den Anden.

Men Xstd. staaer fast paa Sit: eenlig Stand. Xstd. vil Ueensartethed med denne Verden - og Den, der af religieus Grund forblev ugift, han er radikalt ude af Trittet (som man siger i Militair-Sproget) med denne Verden.

Ja, selv om eenlig Stand ikke havde den dybere Grund, som jeg tidligere har paaviist, alene derfor maatte Gud fordre eenlig Stand for at have Mske disponible til at kunne lystre enhver Ordre. Det at være Xsten er og skal være en anstrenget Existeren; men enhver saadan er gjerne (hvad Livet jo saa almindelig udviser) eenlig. Sandeligen det har gjort uberegneligt Skade det hykkelske Skjul, at Mskene, at Præsterne forsikkre at de var villige til Alt - naar de blot ikke havde Kone og Børn. Altsaa først forfalsker man Xstd. og faaer Kone og Børn, og naar saa Xstd. vinker ad dem og vil bruge dem lidt anstrenget eller vil bruge dem (thi at avle Børn og mæskes i et Levebrød kan dog vel ikke kaldes en Brug Xstdommen gjør af dem) saa svares: ja, naar vi blot ikke havde Kone og Børn.

NB34:25

#

Guds Majestætiskhed.

Som Dracontiske Love bevirke, at slet Ingen bliver straffet, saaledes kan man ogsaa løfte Gud op i en saadan Art Majestætiskhed, at man gavtyveagtigt bliver ham aldeles qvit.

Det er denne Art Majestætiskhed, i hvilken Xstheden har faaet Gud bortfjernet.

Ogsaa derfor er det saa fornødent at indskærpe, at Gud er idel Subjektivitet saa i en Forstand, hvis det behager ham saa, den største Ubetydelighed kan tildrage sig hans Opmærksomhed. Noget Andet er det naturligviis, at han, hvad jeg oftere har omtalt, i sin Majestætiskhed straffer ved at ignorere Mskene og deres hele Stræben; men dette er sandeligen ikke fordi han er saaledes fjernet i sin Majestætiskhed, at [han] ligesom ikke kan øine det. Dog er han naturligviis heller ikke Subjektivitet i den Betydning, at Noget skulde have det, om jeg saa tør sige, i sin Magt at afficere ham, nei dette formaaer det Største lige saa lidt som det Mindste; men, som sagt, det meest Ubetydelige kan tildrage sig hans Opmærksomhed, naar det behager ham. Naar det behager ham. Derom er det det dreier sig. Thi han seer jo Alt, veed Alt, det Største og den største eller den mindste Ubetydelighed. Ingen bedrage sig derfor selv. Om et Msk. dynger Forbrydelse paa Forbrydelse og det gaaer ustraffet ja hans Liv er idel Held og Triumph, han bedrage ikke sig selv, Gud seer det, Gud er ganske nær, men han overseer ham, han straffes med den frygteligste af alle Straffe: at ignoreres af Gud. Om den Religieuse mener, at een eller anden Ubetydelighed kunde være saa ubetydelig, at den ikke bemærkedes af Gud, han bedrage sig ikke, thi Gud seer Alt, og hvis det behager ham, kan han lægge Mærke dertil.

Lærebogens Categorie: Gud er [i] Himlen og gjør Alt hvad ham behager, er ganske rigtig, naar den forstaaes saaledes som jeg her har fremsat det: Gud er idel Subjektivitet, Alt er for ham Intet, hvis det saa behager ham, og Intet er Alt, hvis det saa behager ham. Men denne Mellembestemmelse: om det behager ham er den uendelige Distance som Gud har, han som dog i en anden Forstand uendeligt er den Nærmeste. Overalt i ethvert Øieblik tilstede er han uendelig den Nærmeste, men uendeligt sikkret mod al Nærgaaenhed, thi, om han vil lade mærke hvor nær han er eller ikke, eller, om han subjektivt vil være nær eller [ikke] afhænger ene af Dette: om det behager ham.

NB34:26

#

Det Numeriske.

Ogsaa saaledes virker det Numeriske (som mere og mere er, altsom Numerus voxer blevet Msk-Tilværelsens Lov) demoraliserende, at Synet af disse Tusinder og Tusinder gjør, at Mskene blot leve comparativt, at hele Msk-Tilværelsen opløser sig i dette comparative Vrøvl, det Numeriskes Mudder, som saa endog sminkes op til at skulle være Noget under Navn af Historie og Politik, hvor Pointen dog bestandigt er (Aandsløshedens Kjende) at Det, som gjør at det skal betyde Noget er, at et stort Tal deeltog deri, saa Antallet giver Betydning, fast som var Idee liig en Tæller i Banken, der reflecterer paa Tal.

Ak, i Oldtiden var det dog saa, at der levede Msker, som tænkte primitivt over det at være Msk, hvad det overhovedet vil sige at være Msk, hvilken Betydning det har i sig, og i hele Tilværelsen. Sligt falder Ingen paa at tænke over, fortabt som nu Enhver er fra tidligste Tid i dette det Numeriskes Msk-Vrøvl.

Deraf kommer det ogsaa, at der vel ikke lever et Msk., som endog blot aner efter hvilke Dimensioner Xstd. er lagt an, at Xstd. er lagt an af Gud og har hele Tilværelsens Dimensioner eller Proportioner, Verdens-Alts Proportioner. At Xstd. er en Begivenhed der bogstavelig interesserer Himmel og Jord som ogsaa Xstus altid fremstiller det, cfr. fE hans Taler i Luc 21 om sin Gjenkomst Men atter her har Vrøvlet med »Xsthed« disse Millioner x Trillioner af Christne sluddret Xstd. ned i en Jammerlighed, saa det at være Xsten ansees for Ingenting, Noget vi Alle ere - for saa at begynde paa Vrøvleriet med hinanden indbyrdes, hvor Pointen atter bliver, hvor stort Tal der er sat i Bevægelse - altid Tallet.

Men hvor ironisk, Loven er denne: Alt hvad der for at blive betydeligt behøver Tallet er eo ipso det Ubetydelige og i samme Grad mere som det større Tal behøves; Alt hvad der kun kan exsequeres, arrangeres, fuldkommen ved Hjælp af det store Tal, hvad saa Mskene studse beundrende over, som var Det det Vigtige, just Det er det Uvigtige. Det sande Vigtige forholder sig omvendt, behøver bestandigt mindre og mindre Tallet for at kunne fuldkommes, og til det Vigtigste af Alt, hvad der sætter Himmel og Jord i Bevægelse behøves blot eet Msk., behøves der Flere trækker det fra. Europæiske Krige og Revolutioner og Kunst Udstillinger og Kæmpe-Aviser o: s: v: kan rigtignok ikke arrangeres af eet Msk. Saa troer man, at Sligt er det Vigtige, istedetfor at det just er dets Uvigtighed der gjør, at der maae være Mange, dets Mangel paa Vigtighed der gjør at Tallet maa give det Vigtighed. Men det Vigtigste af Alt, hvad der interesserer Engle og Dæmoner, at et Msk. virkelig indlader sig med Gud: dertil er eet Msk. nok.

Og gys saa, naar Du tænker, hvordan vi leve - og at Sandheden er, at hvert Msk. kunde være dette ene Msk.

NB34:27

#

Kæmpe-Foretagender.

Ak, hvilken Forandring! Engang var det dog saa, at man ved et Kæmpe-Foretagende tænkte paa: at det da var Een, eet Msk. – en Kæmpe.

Nu brouter man i vore Tider af Kæmpe-Foretagender og saa ere disse Kæmpe-Foretagender ret egl. Dvæрге-Foretagender, et Par Millioner Dvæрге forenede, Pointen er just Tallet.

#

NB34:28

#

At Christendommen slet ikke er til.

Denne min eneste Thesis kan ogsaa belyses ved følgende Synspunkt.

Just fordi Xstd. er ubetinget det Betydelige forholder den sig, ifølge Loven for det Betydelige, til, at eet Msk. er nok.

Nu derimod har man faaet sat Xstd. over i det Ubetydeliges Væren, hvor Loven er: Tallet, Antallet giver det Betydning. For at det dog skal være Noget nutildags med Xstd. maa der Folk, Stater, Millioner Msker eller som de kalde sig Xstne.

Man vilde formodentligen i vore Dage bona fide briste i Skoggerlatter, naar det blev sagt, at, christeligt, er eet Msk. nok. Fra Xstds Synspunkt er (hvis ellers Christd. brugte den Categorie det Latterlige) christne Riger og Stater, en christen Verden lige saa latterlig.

Det Msk. altid søger i det Numeriske er hvad Adam søgte blandt Træerne: Skjul. Lønligt gyser man dog maaskee for den Sandhed, at man selv ikke er Xsten, at Xstd. slet ikke er til – saa skjuler man sig i »christne Stater, Nationer, Riger.« flygtende for den Sandhed: at Xstd. slet ikke er til.

NB34:29

#

Den guddommelige Styrelse.

Styreren er jo en Allestedsnærværende, saaledes i een Forstand den Alt Allernærmeste. Men i een anden Forstand er han uendelig langt borte. Dette vil sige: gribe ind med Magt vil han ikke, han almægtigt tvinger sin egen Almagt, fordi det nu engang saa har behaget, at ville see hvad denne hele Tilværelse kan blive.

Han er i en vis Forstand som en Naturforsker, der forholder sig til sit Experiment: denne har det jo maaskee let nok i sin Magt paa en anden Maade at faae Det, han vil see, om det lader sig frembringe paa Experimentets bestemte Maade; men han tvinger sig, for at see Experimentet, venter taalmodigen – dog uendelig interesseret. – Eller Gud er som en Majeutiker i Forhold til den Lærende. Han har det jo i sin Magt strax at sige den Lærende det Rette, men istedetderfor tvinger han sig, holder taalmodigen ud maaskee Aar, at den Lærende udtømmer sig i, opfinder nyt Galimathias.

Men som Experimentatoren og Majeutikeren er Intet mindre end en ligegyldig Mand: saaledes er Gud ogsaa uendelig interesseret.

Dog hvad der gjør Tilværelsen saa frygteligt ove[r]vældende for et stakkels Msk. seet fra dette Synspunkt, er, at Gud har og bruger saa uhyre Proportioner, hvilket just atter her [er] det Majestætiske (ligesom, svag analogt, en Experimentator og en Maieutiker rangerer efter, hvor længe han kan holde ud og efter hvor stor Maalestok han kan anlægge Experimentet). Gud bruger, eller lader Aarhundreder tosse hen i Galimathias og Vildfarelser: denne Proportion er saa uhyre for et stakkels Msk.

I en vis Forstand kan man nemlig sige, at der jo slet ingen Styrelse er, ligesom det jo og er som var der ingen Experimentator eller var Experimentatoren Ingen, da han jo ikke griber ind men just overlader de sammen satte Kræfter at udfolde sig. Og dog er Experimentatoren idel Opmærksomhed og i eet væk med, hvad kun er et svagt Billede paa Guds Værenmed, medens han dog i en anden Forstand ganske tvinger sig fra almægtigt at gribe ind.

Kun engang har Styrelsen almægtigt grebet ind: i Xsto.

NB34:30

#

At forholde sig til Gud.

Gud er paa een Gang uendelig nær og uendelig fjern fra Msket.

At komme til at forholde sig til Gud er en Opdagelses-Reise der svagt kunde sammenlignes med Nordpols Expeditionen – saa sjældent er nogensinde et Msk. virkeligt trængt frem ad den Vei, til den Opdagelse. Men indbildt sig det: ja det have alle Aarhundreder og næsten Enhver.

Dog er denne Opdagelses Reise efter Gud en Indenlands-Reise. Pointen i den er netop at bevare sig selv i Enkeltheden, og saa indefter blot at skaffe til Side, skaffe Hindringer bort.

Her er Grænsen for msklig Travlhed og Indbildskhed. Om en Keiser tog Spender-Buxerne paa og gav 2 Mill. Spc. om Aaret til at lønne 10,000 fede Præster for – at opdage Gud: dette er naturligviis latterligt, er endnu taabeligere end at smide Pengene bort. Om hele Xstheden aabnede en 4 ß Subscription for at lønne 10,000 Præster i den Hensigt at faae fat i Gud: det er Nonsens. Ja, Gud være lovet, Penge formaae dog ikke Alt, ei heller Associationer.

NB34:31

#

Xstd. som Doctrin.

Var det virkelig Guds Mening, at Xstd. kun er en Lære, nogle Læresætninger: saa er det n: T: en latterlig Bog – at sætte saaledes Alt i Bevægelse, at lade Xstus saaledes lide for at anbringe: nogle Lære-Sætninger. Mskheden maatte jo sige: ih bevares er det ikke Andet Du vil, kan det beskjeftige Dig saa meget: vi skulle med Fornøielse antage hvadsomhelst, det gjør vi lige saa let som hvis Du vil at vi skal gaae med Trekantethat istedetfor rund.

I Sandhed hvis Xstd. efter Guds Tanke blot skal være en Doctrin: saa røber hele det nye T^s Maskinerie, Xsti Liv, at Gud er, for at sige det reent ud, qua Msk-Kjender en complet Trompeter.

Nei, men Gud som kjender Gavtyven »Msket« han sigter efter noget Andet: Charakter Forvandling.

Og derfor sigter Gud først og fremmest efter Cardinal-Punktet: eenlig Stand.

Ueensartethed er det Gud vil have, Ueensartethed med denne Verden. Det at afdøe istedetfor: Livs-Lyst; eenlig Stand istedetfor Bryllup og Barsler.

Engang var det og saaledes, at den Xstne kun prydede sit Hjem med: et Dødningehoved. Nu er en Venus hvad man seer i ethvert Huus, nu er det (christelig?) Dannelse i Alt at kunne anbringe en fiin Hentydning til det Sexuelle, Qvindens Dannelse det fine Coquetterie.

Ja enten en Venus som Sindbillede, eller ogsaa det Jødiske om at Børne-Avling er Velsignelse for dette Liv: Eet af to er Pointen i Xsthedens Liv eller Livet i Xstheden.

Herlige Resultat af - at gjøre Xstd. til Doctrin: i »Christenhed« er Livets Alvor: Forholdet til det andet Kjønn - og dette er Xstd, det nye T.^s Xstd.

NB34:32

#

Hedenskab - »Xsthed«

Hedenskabet har bestandigt eet Fortrin for Xstheden ikke at have consumeret saa frygtelig megen Løgn. Tænk blot paa den Løgn med Præsterne, som ivrige i deres Gjerning saa Aar ud og Aar ind præke - Løgn; thi Løgn er det, at det de prædike er det n: T:^s Xstd.

Maaskee var i Hedenskabet ogsaa hvert Msk. en Løgner; i Xstheden er han det, foruden i samme Forstand som i Hedenskabet, tillige ved at kalde sig Xsten, en General-Løgn, der gjør hver Time han lever til en himmelraabende Løgnagtighed.

#

NB34:33

#

»Christenhed« en Sammensværgelse

»Christenhed« er en Sammensværgelse mod det nye Testamentes Xstd.

Derom gjælder det, at see dette; thi det sees ikke saa let, om det end, naar det er sagt, sees uendelig let. Men det sees ikke saa let, fordi Ingen falder paa at tænke sig en Sammensværgelse i det Mønster. Men dog er det en Sammensværgelse, og, som andetsteds viist, Respekts-Udtrykket i en vis Forstand for Xstd., at man nemlig ikke har vovet en Sammensværgelse i Retning af aabenlyst at gjøre Oprør, men listigt sammensvoret sig ved at forfalske Begrebet Xsten, gjøre Verden (den Verden man skulde ifølge det nye T: ligge i Kamp med, og forfølges af) til Christen.

»Christenhed« er en Sammensværgelse mod det n: T:^s Christd. Jeg veed det vel, Christenheden vil bilde os ind, at de ere rare Xstne, at Fritænkerne derimod, Sektmagerne o: s: v: at de ere de Sammensvorne. Nei, nei, det er et gammelt Kneb, at fE en Tyv naar han forfølges hither paa selv at raabe: stop Tyven, for at bortlede Opmærksomheden fra sig. Og saaledes er »Christenhed« i travl Virken for at værne om Rettroenheden mod Sekter og Fritænkere o: s: v:., men det narres man ikke af, Xstheden er selv Sammensværgelsen mod det n: T:^s Xstd, og langt farligere end alle Fritænkere og Sekter.

Christenhed er Sammensværgelse mod det nye T^s Xstd. Og hvad var Catilinas og hvad var nogen historisk bekjendt Sammensværgelse, og hvad vare de alle tilsammen mod denne Sammensværgelse.

Men nu det Næste – hvad bruges der mod denne uhyre Sammensværgelse, hvor findes der Mandskab nok til at tage det op med disse Masser? Ja dette Næste det er, især for Publikum og slige moralske Personer til at blive rasende over, det Næste, det der bruges er: den Enkelt[e], en Enkelt.

Frygteligt! Og dog det eneste Sande, det eneste Conseqvente. Thi bruges der en Forening af To, saa er Sammensværgelsen ikke radicalt sprængt; bruges der en Forening af To, saa er i Det, som brugtes mod Sammensværgelsen, Spiren indeholdt til en ny Sammensværgelse mod det nye T^s Xstd; thi hvor der er To er ogsaa Ti, og saa Hundrede o: s: v: – og naar der saa er Million: saa har vi Sammensværgelsen. Det Numeriske er egl. Sammensværgelsen, thi det Numeriske qvæler lumskt Pointen i Xstd. Under Skin af Iver for Xstd. qvæler det Numeriske Xstdommen, ligesom hvis en Moder under Skin af Omsorg for Barnet ligger det ihjel – saaledes ligger det Numeriske Xstd. ihjel.

Det Numeriske er Sammensværgelsen. Som i Staten, naar der paa Gaden er samlet en Masse Msker – Politiet udenvidere hugger ind, uden Hensyn til om her er begaaet en Forbrydelse eller ikke, thi denne Sammenstimlen af Msker er en Forbrydelse: saaledes,

og med en ganske anden Art Ret, gjør det høiere Politie udensvidere Angreb over alt hvor der viser sig Millioner Xstne – jo større Antallet er, desto vissere at det er Løgn, desto vissere at her er en Falsation.

Dette kan ansees som Contra-Sætningen til hvad nu længst har lyksaliggjort Præsterne: Xstds Udbredelse.

NB34:34

#

En personlig Gud.

Derom er det Professorer og Præster vrøvle, de søge at bevise, at Gud er personlig, og det er dette, som Menigheden lyksaliggjøres i.

Jeg vil nu ikke tale om, at det er latterligt at ville bevise det, thi det lader sig ikke »bevise« det maa troes. Men det jeg egl. vil tale om er at Mskene her som allevegne spilde deres Tid og deres Liv paa at løse Vanskeligheder de selv skabe. Ja Gud gjør dog altid de Vise til Nar.

Antag, at En, en Professor, anvendte hele sit Liv, lærd og videnskabeligt, paa at bevise Guds Personlighed – antag at det endelig lykkedes ham, hvad saa? Saa vil han have naaet ved Enden af sit Liv at staae ved Begyndelsen, eller at staae ved Enden af Indledningen til Begyndelsen. Og denne hele Indledning er Noget Msket taabeligt selv har skabt, Vanskeligheder Msket selv hitter paa. Men som sagt, saaledes er det i alt Religieust, alt Christeligt, Mskene opfinde en Art Vanskeligheder for an, Indledningen til Sagen selv: herpaa spilde de deres Tid og Kraft og Liv og saa døde, komme altsaa aldrig til at begynde paa Sagen selv.

Nei Gud er personlig, den Sag er vis nok.

Men hermed er Du indtil videre ikke kommet videre. Atter her ligger en msklig Vildfarelse, man bilder sig ind, at naar nu Professoren endelig faaer beviist, at Gud er Personlighed, saa er han det udensvidere for os alle. Maaskee er det ogsaa derfor at man saa gjerne sætter Sagen over i en anden Sphære end Troens i Bevisernes, for nemlig hurtigt og sikkert, engang for alle at være dette qvit, eller have Vished.

Nei, Gud er vistnok personlig, men deraf følger endnu ikke, at han udensvidere er det for Dig. Tag et msklig Forhold: en overlegen Personlighed er dog vel Personlighed, men har han det ikke i sin Magt lige overfor den Underordnede at være Personlighed i Forhold til ham, eller at forholde sig objektivt til ham, medens det dog staaer fast, at den Overlegne er og

bliver Personlighed.

Saaledes med Gud. Han er visselig Personlighed, men om han lige overfor den Enkelte vil være det beroer paa, om det saa behager Gud. Det er Naade af Gud, at han i Forhold til Dig, vil være Personlighed; og hvis Du forspilder hans Naade, straffer han Dig ved at forholde sig objektiv til Dig. Og i den Forstand kan man sige, at Verden ikke (trods alle Beviser!) har en personlig Gud; thi Verden behager ikke Gud, og hans Straf er at forholde sig objektivt til den, medens han dog vel lige fuldt bliver Personlighed.

Men medens der vrøvles af Professorer og Præster for Millioner om Beviser for Guds Personlighed, er Sandheden den, at der længst ikke mere lever Msker, som kunne bære Trykket og Vægten af at have en personlig Gud. Der er Noget rystende og gribende i den Sandhed med hvilken en Patriarch eller en Apostel taler om at døe træet af Livet; thi sandeligen at have haft med en personlig Gud at gjøre, det kan vel gjøre et Msk. træet. Billedligt: en Bondehest, om den end har arbejdet strengt for Ploven – den har ikke engang Anelse om, hvad det vil sige, at være saaledes træet som den kunstigt redne Hest er det, hvilken Berideren har redet. – Ak, men selv om mit Liv forresten ikke havde Plage og Lidelser, alene dette var nok, denne Modbydelighed, som paakommer mig, hver Gang jeg tænker paa det Vrøvl, som Mskene spille Tiden og Livet i. Det vil jo dog være modbydeligt at tænke sig at Mskene ikke spiste Mad men levede af Snavs, spiste Utøi o: D: – men lige saa modbydeligt er det at tænke sig, at Msk. i dyre Domme til Præster og Professorer, købe og finde sig lykkelige ved at leve af – Vrøvl.

NB34:35

#

Ægteskabet.

At Slægtens Forplantelse hænger sammen med den msklige Egoisme eller rettere er den, sees paa utallige Maader, her blot et Par Træk.

De fleste Msker have ikke Selvfølelse nok til at leve som Enkelte, saa kræver deres Egoisme at drage den Hjælpelinie, at deres Selvfølelse potenseres ved: at der ere De, som skyldte dem Livet. Nu synes det dem, at deres Liv dog har Betydning. Og er dette tillige (som oftere bemærket) dem Surrogatet for Udødelighed.

De fleste Msker mangle Selvfølelse til at kunne hævde sig selv lige overfor andre Msker, saa behøver deres Selvfølelse, at de have Nogle, som ubetinget maa adlyde dem, Nogle, som de ganske have i deres Magt, saa de dog ogsaa føle at Msket er Hersker. Dette er

saa Børnene. Gud forbarme sig over, hvad i denne Henseende Familielivet skjuler for Raahed og Egoisme, da det destoværre kun er altfor vist, at Forældrene som oftest trænge mere til Opdragelse end Børnene.

NB34:36

#

Menneskelig Dannelse.

Af Styrelsen er ethvert Msk. skjenket Eiendommelighed.

Livets Betydning skulde saa just være at gennemføre denne Eiendommelighed, styrkes og modnes i de Collisioner, som den maa frembringe med en Omverden.

Den msklige Dannelse derimod er et Demoraliserende, beregnet paa at lære et Msk. det Kunststykke ikke at have en Mine, ikke at bruge et Ord, ikke at foretage sig det Mindste uden at have den Garantie, at da før ham mange Andre have baaret sig ligedan ad. Derved mener man saa at opnaae at undgaae alle Farer, alle Collisioner, al den Anstrengelse, som er forbunden med at være Eiendommelighed.

Som i Meningernes Verden Journaler demoralisere Mskene, fordi de afvænne dem med selv at have en Mening og at udvikles ved at gennemføre denne i Modsætning til Andres, afvænne dem dermed og derimod vænne dem til betræffende enhver Mening de have, at have den Garantie (som Journalens Udbredelse giver) at et betydeligt Antal Mske have samme Mening: saaledes demoraliserer den saakaldte msklige Dannelse.

En saadan smagfuldt Dannet er ret egl. en Tærende. Medens enhver Eiendommelighed (hvad jo Enhver oprindeligt er) som saa gennemføres i Livet, er et virkeligt Berigende, et Mere, der kommer ind i Verden, er en saadan Dannet en tærende Efterbelse.

Og en saadan Dannet, en saadan tærende Efterbelse, mener saa vel ogsaa at blive udødelig - ved at have den Garantie, at han nøiagtigt bærer sig ad som han veed at mange Andre før ham have baaret sig ad.

Al Frelse for et Msk. ligger i at blive Personlighed - men der er ingen større Afstand fra Personlighed end en saadan Dannet. Det er sandt, han er ordentligviis fritagen for Alt hvad der kan vederfares Eiendommelighed, at komme til at staae ene, at

[a] Denne rene Usselhed at være ligesom de Andre forekommer ogsaa kun i Msk-Verdenen, er ikke et Oprindeligt, men et Senere, en Demoralisation - Skaberen udstyrede intet levende Væsen saa knebent.

anstrenges i Primitivitet, maaskee at komme betydeligt paa tvert i Livet, maaskee at blive latterlig, maaskee at blive forfulgt, maaskee ihjelslagen; men han er i dybeste Grund Demoraliseret, et U-Mske, en Vanskabning, han er paa en Maade ophørt at være en Guds Skabning og er blevet en Skabning, som - modbydeligt! - har Msk-Slægten til Skaber. Kun Gud kan skabende give Eiendommelighed, naar Msket skal gjøre Gud det Kunststykke efter, bestaaer det i: at tage Eiendommelighed bort. En saadan Dannet er saa omskabt til en Msk-Skabning, der ogsaa bærer sin Skabers (Mskets) - ikke hans Billede, nei hans Stempel, at han er ligesom de Andre, den ussleste af al Væren, ja det ringeste Dyrs Væren er mere værd end en saadan Væren, hvilken jo derfor heller ikke skyldes Gud men ved Skyld er Mskets eget Værk.

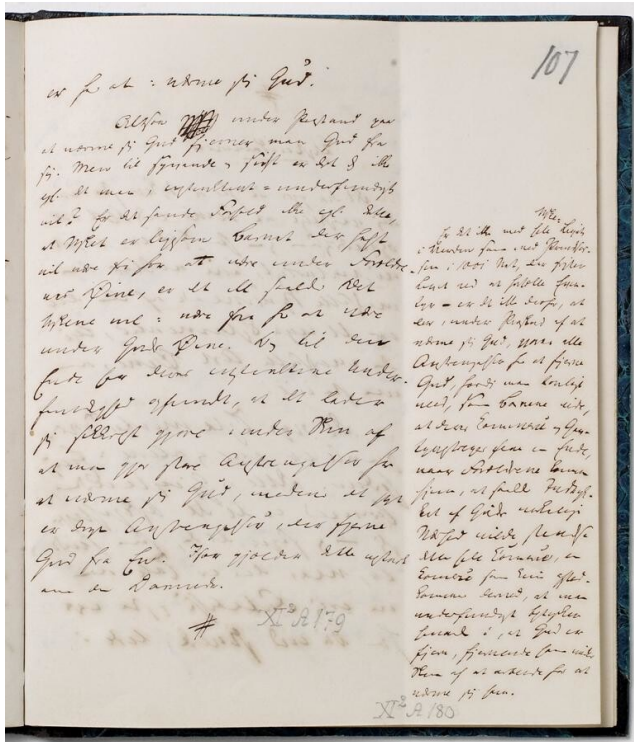
NB34:37

#

Den menige Mand - Den Dannede.

Som den menige Mand fjerner Gud, eller selv anbringer de Betæneligheder og Vanskeligheder, som fjerner Gud, fordi den menige Mand nemlig ikke vil lade sig opløfte, men hellere bliver i Sit, at Gud er saa uendelig Ophøiet, at det da ikke kan hænge rigtigt sammen, at man saadan ganske simpelt og ligefrem kunde henvende sig til ham: saaledes opfinder den Dannede lignende Vanskeligheder, som ligeledes fjerner Gud. Den Dannede siger (og det er egl. endnu Dummere end den menige Mands Tale): Gud kan man ikke saadan udendvidere nærme sig, nei, ad videnskabelig Vei maa man see at trænge frem til Gud.

Ak, og imidlertid sidder Kjerlighedens Gud i Himlen og venter, om dog Ingen vil indlade sig med ham - medens Mskene ere paa forskjellig Maade i travl Virksomhed med at fjerne Gud fra sig og vel at mærke under Paastand paa, at hvad de foretage sig just

10. Journalen NB34, s. 107, med slutningen af optegnelsen NB34:37. Det slettede dobbeltkors viser, at SK først har villet afslutte optegnelsen øverst på siden er for at: nærme sig Gud.

Altsaa under Paastand paa at nærme sig Gud fjerner man Gud fra sig. Men til syvende og sidst er det dog ikke egl. det man, instinktivt-underfundigt vil? Er det sande Forhold ikke egl. dette, at Msket er ligesom Barnet der helst vil være fri for at være under Forældrenes Øine, er det ikke saaledes Det Mskene vil: være fri for at være under Guds Øine. Og til den Ende har deres instinktive Underfundighed opfundet, at det lader sig sikkrest gjøre under Skin af at man gjør store Anstrengelser for at nærme sig Gud, medens det just er disse Anstrengelser, der fjerner Gud fra En. Især gjælder dette vistnok om den Dannede.

[a] Er det ikke med hele Mske-Livet i Verden som med Prindsessen i 1001 Nat, der frister Livet ved at fortælle Eventyr – er det ikke derfor, at der, under Paaskud af at nærme sig Gud, gjøres alle Anstrengelser for at fjerne Gud, fordi man lønligt veed, som Børnene vide, at deres Commerce og Gavtyvestreger faae en Ende, naar Forældrene komme hjem, at saaledes Indtrykket af Guds virkelige Nærhed vilde standse dette hele Commerce, en Commerce som kun afstedkommes derved, at man underfundigt bestyrker hinanden i, at Gud er fjern, fjernende ham under Skin af at arbeide for at nærme sig ham.

#

NB34:38

#

Christendommen.

Det der gjør det for os Msker saa uendelig vanskeligt at blive endog blot ret opmærksom paa hvad Xstd er, er, at vi, naturligt, have aldeles den modsatte Synsmaade af den der er det nye Testamentes, lige

den modsatte Art Øine, om man saa vil.

Det nye Testamentes Synspunkt er ene og alene: Evigheden. Dette er Gjenstanden, hermed er det det beskjeftiger sig – og siger det da, som sandt er, naar der er Tale om en evig Fortabelse, saa er hvad Du end skulde lide i disse Par Timelighedens Aar Intet, ja idel Naade, om Du slap med at lide det meest mulige i disse Par Aar og saa evigt blev salig. Det er, det n: T: er i den Grad ene fortabt i det Evige, at det behandler dette Liv ganske en bagatelle.

Omvendt med os Msker, vi ere i den Grad beskjeftigede med dette Liv, med at have det godt i dette Liv, med at slippe fra at lide i dette Liv – at vi egl. helst lade det om Evigheden staae hen, eller ønske paa den nemmeste Maade at faae en Vished af den Art, at vi ganske kan faae travlt med at nyde dette Liv.

Altsaa for Xstd. er det evige Liv det ene Vigtige – for os noget nær det nærværende Liv.

Atter fra dette Synspunkt kan jeg naae at belyse min Thesis: Xstd. er slet ikke til.

Naar Xstd. nemlig er til i Sandhed, saa betyder dette, at det Evige i den Grad er et Msk. vigtigt, at dette Liv er ham en Bagatelle, dette Liv med alle mulige Lidelser dog kun en Bagatelle i Sammenligning med at undgaae evig Fortabelse.

Ergo er Xstd. da saaledes forfalsket, at den slet ikke er til, naar omvendt det Timelige er blevet det Vigtige, ja naar endog, det Evige er taget til Indtægt af det Timelige, maa gjøre Tjeneste i Retning af at give – Lyst til at nyde dette Liv!

Xstd. i det nye Testamente vender Sagen saaledes: for Gud er Msk-Tilværelsen saaledes strafskyldig, at ganske slippe for Straf kan der ikke være Tale om. Altsaa vælg, vælg at lide i dette Liv – bliv Xsten i det nye Testamentes Forstand, og haab saa en evig Salighed, hvilket Tilbud dog er idel Naade.

I Christenheden har man faaet vendt Sagen saaledes, at den Xstne benytter Evighedens Salighed som Raffinement ind i Nydelse af dette Liv.

NB34:39

#

Naaden. (Paradox).

For dog at forhindre, om muligt, det Vrøvl med

Naaden, hvilket i »Xsthed« har forfalsket Xstd. og demoraliseret Mskene: saa lad mig blot med to Ord vise Forholdet.

Sagen er saare simpel, naar man blot husker paa, at »Naaden« som alt Christeligt ligger i Paradoxets Sphære. Forfalskningen af Naaden er derfor som Forfalskningen af alt andet Christeligt ved at rykke Naaden ned i det Ligefremmes Sphære.

Naade paradox hvad vil det sige? Det vil sige Naade med negativt Kjende: Lidelse, saa just Naaden negativt kjendes paa at den giver Lidelse. Saa høit oppe ligger det christelige Begreb af Naade, hvilket kommer af, at det Guddommelige[s] Majestætiskhed aldeles ikke reflecterer paa dette Liv, men ene paa det Evige, saa naar dette nu anbringes i dette Liv, kommer Alt til at stille sig omvendt.

Altsaa Naade. Naaden er at frelses fra evig Fortabelse – efter Guds Forestilling en uendelig Naade.

Men i ethvert svagt Øieblik kommer Forholdet til at see ganske anderledes ud for Msket. Hvad vil det sige et svagt Øieblik? Det er et Øieblik, hvor det Evige ikke er ham nærværende. Og naar det Evige ikke er ham nærværende, saa bliver det Timelige ham vigtigt – og naar det nu i Timelighed viser sig, som jo det n: T: lærer, at det at være Xsten giver Lidelse for dette Liv, Lidelse man altsaa kunde være fri for, hvis man ikke er Xsten: saa vender hele Forholdet sig om, og Naaden bliver Det, der bringer Lidelse, Qval – – saa langt er det fra ligefrem at være »Naade.«

Hav Guds Forestilling om Evigheden, om Mskets Skyld og om en evig Fortabelse: og Xstd. er idel Naade, dette med at lide i dette Livs Par Aar er uendelig, uendelig Naade. Hav Din Forestilling om dette Liv – og Naaden er Intet mindre end Naade, er en Plage, den største Plage, da det at være Xsten er den intensiveste Lidelse i dette Liv.

Salig Den som ikke forarges! See, saaledes hænger det sammen; just fordi alt Christeligt er i det Paradoxes Sphære, just derfor ligger Forargelsens Mulighed saa uendelig nær. Dette Majestætiske at Naade i en lavere Forstand just er Lidelse, Plage – hvor uendelig nær ligger nu ikke Forargelsen, hvis man da ikke foretrækker den Udvei, som er Xsthedens, den Udvei at forvandle alt Christeligt til ligefrem Vrøvl – hvorved i en vis Forstand Forargelse jo undgaaes, om jeg end i anden Forstand mener den maatte fremkomme, naar man betænker, at sligt Vrøvl skal være – det Guddommelige. Dette vil sige, man maatte i en dybere Forstand siges at savne Kjendet »Forargelsens Mulighed«, saa man om dette Vrøvl-Christelige maatte sige: det kan umuligt være det Guddommelige, her er jo ikke Noget at forarges over.

#

NB34:40

#

Christendom (Ironie)

Vilde Nogen sige: »Xstd. er jo af Gud en Ironie over os Msker,« saa vil jeg svare: nei, min gode Mand, men vi Msker have det i vor Magt at forvandle Xstd til en Ironie, en bidende Ironie.

Sagen er ganske simpel. I sin Majestætiskhed tager Gud Tonen saa høit, at hvis et Msk. ikke vil slippe sin endelige Forstandighed, ikke vil forsage den jævne, nydelsessyge Middelmaadighed – saa er Det Gud kalder Hjælp, Frelse, Naade o: s: v: den meest bidende Ironie, saa man forsaavidt ikke kan fortænke den endelige Forstand i at sige: nei, Tak, den Hjælp, Frelse, Naade vil jeg dog nok helst være fri for.

Saasnart derimod et Msk. vil som Gud vil, vil lade sig belære af Gud, om Forholdet mellem Timelighed og Evighed, vil see, at tilegne sig Guds Forestilling om Evigheden, vil troe Gud – saa er naturligviis Gud idel idel idel Kjerlighed og Forbarmelse.

Men Xsthedens Udvei at lade Gud være et Snøvl, der vrøvler Noget om en Frelse, Naade o: s: v: saaledes, at al Verdslighed finder at der dog er god Mening i denne Tale, denne Udvei er Majestæts-Forbrydelsen.

Som jeg andetsteds har bemærket, der gives intet Hedninge-Folk, der har dyrket en saa latterlig og saa modbydelig Guddom, som »Xsthed«, der dyrker og tilbeder – et Vrøvlhoved; saa passede dog selv den raaeste Hedning bedre paa, at hans Gud dog ragede Noget op over det at være Msk, stod lidt høiere, medens Xstheden har excelleret i at gjøre Gud ganske msklig.

Maaskee vil man sige, at dette er en Overdrivelse. Men det er ikke Tilfældet, tværtimod lader Sagen sig forklare deraf, at Xstd. jo i sin Sandhed har det høieste Gudsbegreb, Gud er Aand, Kjerlighedens Majestæt – men saa vil ogsaa just Demoralisationen af dette Høieste give det allerlaveste Guds Begreb.

At sigte »Christenheden« for Løgn, Hyklerie o: D: er derfor dog egl. for høit, er at gjøre den til mere end den er. Nei, den meest passende Sigtelse er: det Hele er en Uanstændighed. Det er en Uanstændighed for en voxen Mand at ride paa Kjephest – og saaledes er

det virkelig ogsaa en Uanstændig[hed] at kalde noget Saadant, som det man declamerer under Navn af Xstd, at kalde det Xstd, hvor alle det Guddommeliges Mærker længst ere udviskede og hvor alle Begreber længst ere omstemplede til det msklige Vrøvl.

NB34:41

#

Verden er som man tager den

(det Numeriske)

Andetsteds har jeg viist, hvorledes denne Talemaade egl. er at forstaae; men jeg kunde ogsaa ville sige, at den lod sig give en anden Forklaring eller dog sætte i Forhold til en anden Opfattelse. Verden er som man tager den o: hvordan Du end er, Du vil altid finde et Numerisk af samme Art som Du, Du vil aldrig komme til at staae ene, altid Fællesskab, altid Verden; det beroer derfor paa Dig selv, hvilken Verden Du vil have.

Just dette hører nemlig med til Begrebet Verden (hvad Styrelsen derfor vaager over, ligesom en Bademester over at Vandet behørigt blandes) at da i ethvert Øieblik alle mulige Gradationer og Nüancer ere repræsenterede og numerisk repræsenterede; dette hører med for at Verden kan være Examinationens Medium. Overalt hvor Du seer hen, overalt alle mulige Gradationer af Vildfarelser og Afveie o: s: v: i alle mulige Nüancer og altid numerisk repræsenterede. Saa uendelig let er det gjort at fare vild i Verden, og dog saaledes at man er dækket af at være som de Andre.

Kun det at ville det Gode er aldrig numerisk repræsenteret. Dette hænger atter sammen med Examinationen; thi til at ville i Sandhed det Gode hører just den Anstrengelse at være ene. Derimod hører det omvendt just med til Vildfarelse, Afvei, Fordærvelse o: D: at være numerisk repræsenteret just for at kunne lokke ved Hjælp af Tallet.

NB34:42

#

Det oplyste 19de Aarhundrede.

I Grunden er det dog skrækkelig jammerligt: for de Fleste er Christd. egl. Mythologie, Fabel, Digt, Andet ansee de den ikke for – og saa er den tillige deres Religion! Det vil sige, de have dog ikke Mod til [at] frasige sig den, have ikke i Forhold til det vigtigste Anliggende Energie nok til at bryde med den for saa enten at være aldeles uden Religion eller see sig om en anden.

Saaledes er Tilstanden i det oplyste Nittende-Aarhundrede – thi de i een Forstand Redelige, de erklærede Fritænkeres Tal er ingenlunde større i vor Tid end i en ældre.

Det oplyste nittende Aarhundrede – nu ja, Gasbelysningen er jo ogsaa en Opfindelse fra vor Tid, og det er vel deraf at Aarhundredet har sit Navn. Thi det med Xstd. er dog virkelig det Jammerligste der er muligt. Ikke den crasseste Overtro naar den dog udfylder disse Mskers Liv er dem deres Tro, ikke den meest forhærdede Vantro, naar den dog er Charakter er Noget i Sammenligning med denne Jammerlighed, at Det man selv anseer for Fabel at det tillige er Ens Religion. De lade deres Børn døbe, undervise i Xstd, confirmere; naar de selv skulle døe lade de Præsten kalde, ønske at blive begravede som Xstne – og tillige anseer de Xstd. dog i Grunden for Fabel. I een Forstand kan man sige, er det en frygtelig Straf over dem: at være en saadan Jammerlighed. Man ynker en Mand, der finder sig i at være Hanerei, lever hen vidende derom, men ikke har Mod eller Energie til at forandre Forholdet, saa han lever med sin Kone tillige vidende, at han stadigt væk er Hanerei – men uendeligt langt ynkeligere og jammerligere og modbydeligere er det: at leve hen og have Det, man selv anseer for Fabel, dog alligevel til sin Religion, det er ret egl. i dybeste Grund at gjøre Nar af sig selv, at foragte sig selv.

NB34:43

#

Børn og Fruentimmer; Manden;

Xstd. Alvoren.

Christendommen er Alvoren. Selvfølgelig er derfor ogsaa Maalestokken lagt an paa: Manden; den

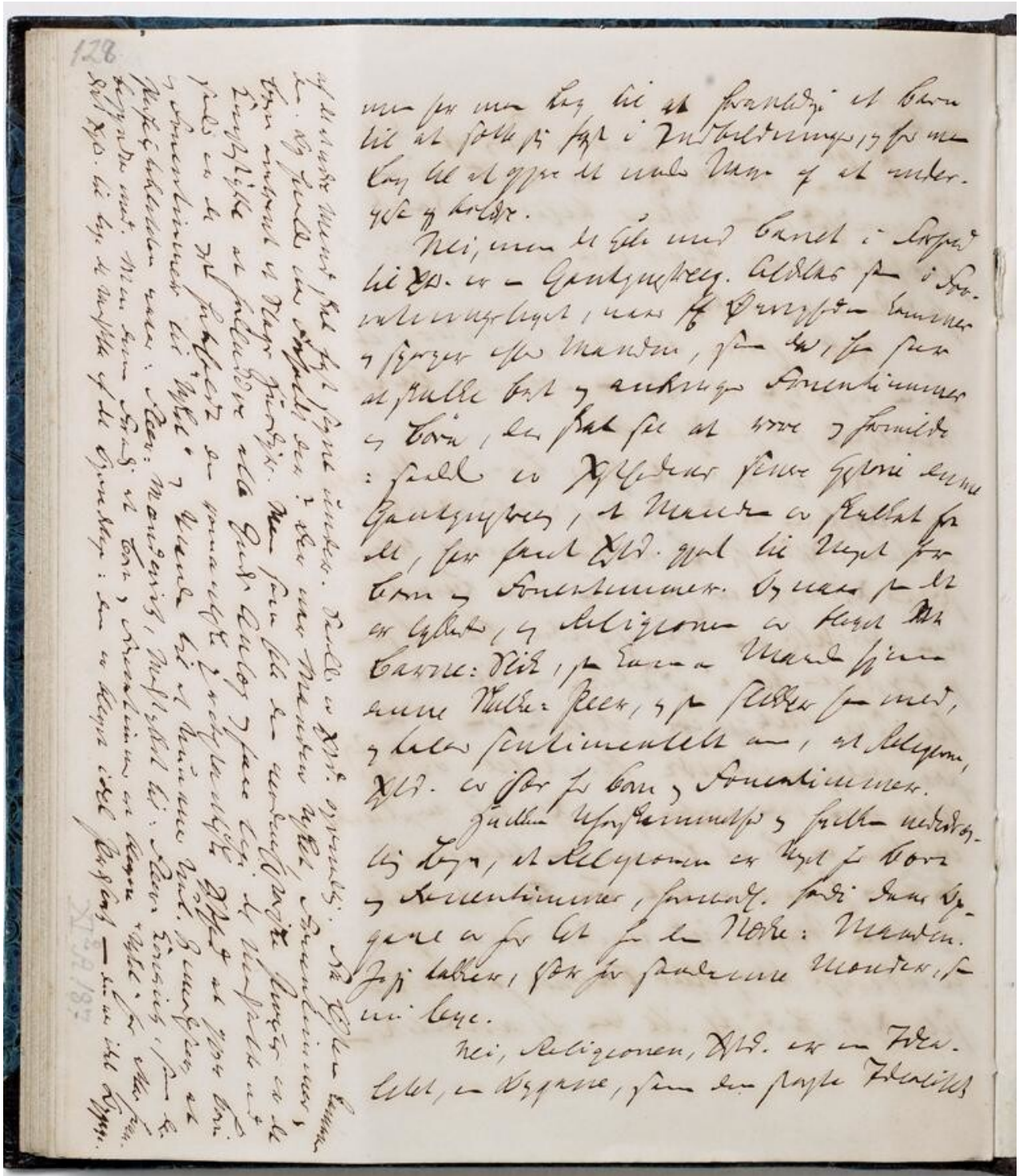
christelige Fordring forholder sig til: Manden, endog til Guds Forestilling om hvad det har at betyde; Manden er Msket.

Men Enhver der har den mindste Praxis i Livet, i Forretnings-Livet, veed, at altid naar det gaaer løs paa at skulke sig fra Noget, saa bruges denne Taktik: at anbringe Fruentimmer og Børn.

Og her kommer en ny Forklaring af dette ene Samme, hvorledes Xstd. er blevet ved en Bagvendthed, som Mskene behageligst kalde Perfectibilitet, blevet lige det Modsatte af hvad den er oprindelig.

Xstd., hedder det, er jo for Msker; et Barn er jo ogsaa et Msk - ergo er Barnet Maalestok for hvad Xstd. er.

Dette er nu i den Grad Løgn, at det meget mere ligefrem er Samvittighedsløshed at opdrage et Barn i Xstd; thi Barnet kan umuligt tilegne sig hvad Xstd. egl. er (eller kan vel Barnet have nogen Forestilling om Arvesynden, Barnet, som jo opdrages til i Faderen og Moderen at see sine Velgjørere, at takke dem for den store Velgjerning at være blevet til o: s: v:?) Altsaa maa man enten gjøre Xstd. til noget Andet end den er for at Barnet kan tilegne sig den - og har man vel Lov til at bilde et Barn Noget ind under Navn af at undervise det; eller Barnet forvandler selv Xstd., fordi det ikke kan det anderledes -

11. Journalen NB34, s. 128. Optegnelsen NB34:43 er afsluttet i marginalsalten på journalens sidste side

men har man Lov til at foranledige et Barn til at sætte sig fast i Indbildninger, og har man Lov til at gjøre det under Navn af at undervise og belære.

Nei, men det Hele med Barnet i Forhold til Xstd. er en Gavtyvestreeg. Aldeles som i Forretningslivet, naar fE Øvrigheden kommer og spørger efter Manden, som da, han seer at skulke bort og anbringer Fruentimmer og Børn, der skal see at røre og formilde: saaledes er Xsthedens senere Historie denne Gavtyvestreeg, at Manden er skulket fra det, har faaet Xstd. gjort til Noget for Børn og Fruentimmer. Og naar saa det er lykkedes, og Religionen er blevet Barne-Slik, saa kommer Manden hjem denne Skulke-Peer, og saa

slikker han med, og taler sentimentalt om, at Religionen, Xstd. er især for Børn og Fruentimmer.

Hvilken Uforskammethed og hvilken nederdrægtig Løgn, at Religionen er Noget for Børn og Fruentimmer, formodl. fordi dens Opgave er for let for den Stærke: Manden. Jo jeg takker, især for saadanne Mænd, som nu leve.

Nei, Religionen, Xstd. er en Idealitet, en Opgave, som den største Idealitet^[a]

[a] af det at være Mand skal fast segne under. Saaledes er Xstd. oprindelig. Fra Østen kommer den. Og hvorledes var Forholdet der? Der var Manden Msket, Fruentimmer og Børn omtrent et Slags Husdyr. Men som hele den verdenshistoriske Proces er det Kunststykke at forkluddre alle Guds Anlæg og faae lige det Modsatte ud saaledes er det ogsaa forbeholdt den romantiske protestantiske Xsthed at gjøre Børn og Fruentimmer til »Msket« og Manden til et Nummer Nul. Jeg imødeseer, at Perfectibiliteten naaer: Fler-Mænderiet, Modstykket til: Fler-Koneriet, som der begyndtes med. Men denne Forandring at Børn og Fruentimmer ere blevne »Msket« har atter forandret Xstd. til lige det Modsatte af det Oprindelige: den er blevet idel Præsent - den var idel Opgave.